

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРИТИЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЙ РЕКОМЕНДАЦІЙ ОЕСР

К.В. КЛИМЕНКО, канд. екон. наук, завідувач відділу бюджетної системи
НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ Україна

М.В. САВОСТЬЯНЕНКО, с.н.с. відділу бюджетної системи
НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ Україна

У сучасних реаліях одним із найактуальніших завдань для української держави є вирішення проблемних питань щодо реалізації реформи системи забезпечення національної безпеки. Це пов'язано з динамікою соціальних, економічних, політичних і навіть технологічних процесів, що відбуваються у світі. Глобальні тенденції до посилення загроз природного та техногенного характеру, підвищення рівня терористичних загроз, збільшення кількості й ускладнення кібератак, а також пошкодження інфраструктурних об'єктів в Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації актуалізували питання захисту систем, об'єктів і ресурсів, які є критично важливими для функціонування суспільства, соціально-економічного розвитку держави і забезпечення національної безпеки. З урахуванням потреб національної безпеки на загальнодержавному рівні необхідно створити систему захисту критичної інфраструктури, яка має ефективно взаємодіяти з різними загальнодержавними і національними системами захисту інформації, безпеки і захисту об'єктів тощо [1]. Утім, ця проблематика потребує подальшого дослідження з урахуванням викликів і загроз, що виникають наразі внаслідок повномасштабної російської агресії,.

На міжнародному рівні в цій сфері реалізуються важливі ініціативи в рамках ОЕСР. Так, імплементувати Рекомендації щодо управління інфраструктурою було прийнято Радою ОЕСР 17 липня 2020 року на пропозицію Комітету з державного управління (КДУ) спільно з Комітетом з політики регіонального розвитку (КПРР).

Ця Рекомендація спрямована на подальший розвиток та уточнення документа «Рамкова концепція управління інфраструктурою ОЕСР: належний розвиток інфраструктури» (OECD Framework for Governance of Infrastructure: Getting Infrastructure Right) («Рамкова концепція»), в ній пропонується інструмент, покликаний допомогти урядам інвестувати в інфраструктурні проекти, досягаючи при цьому економічної ефективності, прийнятного рівня витрат та довіри з боку інвесторів, громадян та інших основних заінтересованих сторін [2]. Зокрема: забезпечити довгострокове стратегічне бачення інфраструктури; зберігати бюджетну стійкість, цінову доступність та ефективно витрачання коштів; прагнути ефективних та дієвих закупівель щодо інфраструктурних проектів; забезпечувати прозоре, систематичне та ефективно залучення зацікавлених сторін; сприяти розвитку узгоджених, передбачуваних та ефективних основ регулювання; впроваджувати загальнодержавний підхід для протидії загрозам доброчесності; сприяти ухваленню рішень на основі фактичних даних; забезпечення функціонування об'єкта протягом його

життєвого циклу; координувати інфраструктурну політику міжуправлінських рівнів державного управління; зміцнювати стійкість критично важливих об'єктів інфраструктури до зовнішніх впливів:

а) створення міжгалузевої та багаторівневої структури управління для забезпечення стійкості критично важливої інфраструктури до зовнішніх впливів, відстежуючи реалізацію та прогрес у досягненні цілей стійкості та встановлення основ підзвітності для операторів критично важливих об'єктів інфраструктури;

б) впровадження методологій та показників для розуміння складних взаємозалежностей та вразливих місць в інфраструктурних системах та вибудовування пріоритетності зусиль щодо забезпечення стійкості;

в) встановлення довіри між державними органами влади та операторами, забезпечуючи обмін інформацією про ризики;

г) створення партнерських відносин для узгодження загального бачення та досяжних цілей у галузі стійкості;

д) визначення набору заходів політики задля встановлення пріоритетності економічно ефективних заходів забезпечення стійкості протягом життєвого циклу проекту;

е) вирішення проблеми транскордонної залежності у системах критично важливих об'єктів інфраструктури шляхом узгодження політики з сусідніми та іншими державами;

ж) розробка вимог та специфікацій з метою сприяння стійкості інфраструктури до всіх небезпек, включаючи ризики, пов'язані з кліматом [2].

Захист критичної інфраструктури розглядається в країнах ЄС як необхідна передумова розвитку масштабних інфраструктурних проєктів, залучення інвестицій для їх здійснення. І хоча зазвичай одні органи державної влади реалізують економічну політику, а інші – відповідають за забезпечення безпеки і стійкості інфраструктури, на рівні національних планів розвитку інфраструктури питання безпеки враховуються [3].

У захисті критичної інфраструктури представники урядів багатьох країн вбачають інструмент, за допомогою якого можна істотно впливати на стан національної безпеки, у розрізі таких її сегментів, як кібербезпека, фінансова, енергетична безпека, наголошуючи на важливому прикладному значенні захисту критичної інфраструктури, яка дає змогу операціоналізувати національні інтереси, тобто відстежувати вплив зміни стану такої інфраструктури на ступінь досягнення цілей, що визначаються національними інтересами, а також створювати необхідні резерви фінансових та матеріальних ресурсів для реагування на кризові ситуації та ліквідації їх наслідків у державі.

Література:

1. Клименко К. В., Савостьяненко М.В. Посилення захисту критичної інфраструктури: вітчизняні реалії та міжнародне співробітництво. Наукові праці НДФІ. 2021. № 2. С. 44-68.

2. Рекомендація Ради ОЕСР щодо управління інфраструктурою. URL: <https://www.oecd.org/gov/infrastructure-governance/RU-OECD-Recommendation-Governance-Infrastructure.pdf> (дата звернення: 30.01.2023).

3. Клименко К. В., Савостьяненко М.В. Світова практика фінансування захисту критичної інфраструктури. Наукові праці НДФІ. 2021. № 3. С. 58-82.